

Õiguskantsler

Teie nr

Meie 23.05.2022 nr 6-4/220508/2202744

Püsielaniku mõiste

Lugupeetud avaldaja

Küsisite, kas [püsiasiustusega väikesaarte seaduse](#) (V SaarS) § 2 punktis 6 määratletud püsielaniku mõiste on kooskõlas [tsiviilseadustiku üldosa seadusega](#) (TsÜS) ja [rahvastikuregistri seadusega](#) (RRS).

Abstraktse normikontrolli kaudu ei olnud võimalik tuvastada, et V SaarS § 2 punktis 6 antud püsielaniku mõiste on vastuolus [Eesti Vabariigi põhiseaduse](#) (PS) sätete või põhimõtetega. Ka ei ole V SaarS § 2 punkt 6 vastuolus TsÜS-is ja RRS-is sätestatuga, seega ei ole vaja käsitleda võimaliku vastuolu õiguslikku tähendust.

Püsielanik on V SaarS § 2 punkti 6 kohaselt isik, kes alaliselt ja peamiselt elab väikesaarel ja kelle elukoha andmed on kantud rahvastikuregistrisse väikesaarel asuva asustusüksuse täpsusega. Teiste sõnadega, püsielanik V SaarS-i tähenduses on inimene, kelle nii tegelik kui ka rahvastikuregistrijärgne elukoht on väikesaarel. Püsielanikku nimetatakse ka V SaarS-i muudes sätetes (§ 3 punktid 3 ja 7; § 5 lõiked 2 ja 5; § 6 lõige 1 ja § 8 lõige 2).

V SaarS sätestab erisused, mis tulenevad püsiasiustusega väikesaarte saareliste tingimuste eripärast ning ei ole sätestatud teiste seadustega (V SaarS § 1).

Püsielaniku mõiste määratlemist seaduses on põhjendatud sellega, et on vaja täpsemalt määratleda saare üldkogust hääleõigusega osavõtvate isikute ring ja et saaks väikesaarel püsivalt elavatele inimestele rakendada soodustusi¹. Need Riigikogu kaalutlused on legitiimsed.

TsÜS § 14 lõikes 2 on sätestatud põhimõte, mille kohaselt on võimalik, et elukoht on üheaegselt mitmes kohas, s.t et isikul võib olla samal ajal mitu elukohta (RKTKo 19.10.2005, [3-2-1-89-05](#), punkt 24). Õiguskirjanduses on seda selgitatud järgmiselt: „Tegemist on olukorraga, kus ei saa määrata, et isik elab alaliselt või peamiselt ühes kohas. Praktikas juhtub see tavaliselt mingi ajaperioodi vältel, mitu elukohta võib aga olla ka määramata aja jooksul, näiteks kui inimene on kolinud oma perekonnaga uude korterisse uues kohas, kuid on säilitanud siiski ka vana korteri, kuna töökohavahetus on kavas alles mõne aja pärast. Nii elab isik tööpäevadel oma endises

¹ [Püsiasiustusega väikesaarte seaduse, riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri.](#)

korteris, kus on ka tema isiklikud asjad jms, kuid nädalavahetused ja puhkepäevad veedab perekonna juures mujal. Mitu elukohta võib olla ka isikul, kes on ajutiselt või ka määramata ajaks läinud tööle välismaale ja viibib küll enamiku ajast Eestist ära, kuid kellel on siin kodu, kus elavad teised perekonnaliikmed. On muidugi mõeldav, et isik, saades välismaal töökoha, kolib Eestist ära, ilma et tal siin eluaset enam alles jääks, ja sellisel juhul on tema ainus elukoht välismaal. Kui isikul on mitu elukohta, siis igal elukohal on sama tähendus nagu elukohal, mis on ainuke.²

See, et isikul võib olla mitu elukohta (TsÜS § 14 lõige 2), ei takista Riigikogul määratleda seaduses (V SaarS-is) püsielanik selle kaudu, et tema rahvastikuregistrijärgne ja tegelik elukoht on väikesaarel. Püsielaniku mõiste V SaarS-is ei ole ka vastuolus seaduste sätetega, mille kohaselt eeldatakse rahvastikuregistrisse kantud andmete õigsust (RRS § 6 lõige 1) ja lähtutakse avaliku ülesande täitmisel rahvastikuregistrisse kantud põhiandmetest (RRS § 6 lõige 2; põhiandmete kohta vt [avaliku teabe seaduse](#) § 43⁶). Püsielaniku mõistet ei muuda õigusvastaseks ka see, et maksuseadused määratlevad maksumaksja.

Rahvastikuregistrisse kandmiseks tuleb esitada selle elukoha aadress, kus isik alaliselt või peamiselt elab (RRS § 65 lõige 1). RRS § 68 paneb inimesele kohustuse tagada, et tema ja ta alaealiste laste ning eestkostetavate elukoha aadress rahvastikuregistris oleks õige. RRS-is on senisest täpsemalt reguleeritud olukorda, kus inimesel on rohkem kui üks alaline või peamine elukoht (RRS § 65 lõige 2), samuti on seaduses ammendavalt loetletud juhud, mil tegelik ja registrijärgne elukoht võivad erineda (RKPJKo 09.12.2019, [5-18-7/8](#), punkt 134 ja 135).

Esitasite ka küsimusi seaduste ja vallavolikogu määruse kohta. Õiguskantsler ei pea selle kohta selgitusi andma. TsÜS-i sätete kohta võite küsida Justiitsministeeriumilt, V SaarS-i kohta Rahandusministeeriumilt ja „[Vallavara valitsemise korra](#)“ kohta vallavalitsuselt ([märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse](#) § 3). Siiski vastan Teile kokkuvõtlikult.

TsÜS § 14 lõige 1 määratleb isiku elukohana koha, kus isik alaliselt või peamiselt elab. Elukoht on inimese elu ruumiline keskpunkt.³ See, kus inimene alaliselt või peamiselt elab, tuleb selgitada faktiliste asjaolude alusel. Alaline elamine tähendab seda kohta, kus isik alaliselt viibib, kus on tema kodu, s.t koht, millega ta on isiklikult kõige enam seotud, kus ta ööbib, puhkab, kus on tema isiklikud asjad jms. Elukoht ei pea olema peamise vara asukoht. Peamiselt elamine tähendab seda, et selles kohas viibib isik rohkem kui mingis muus kohas⁴.

Väitsite, et „Vallavara valitsemise kord“ jätab vallale avara kaalutusõiguse („avalik huvi“; „paikkonna eripärast tulenevad eesmärgid“).

Määruses määratlemata õigusmõiste(te) kasutamine ei ole iseenesest õigusvastane. Määratlemata õigusmõistete sisustamine ei tohi olla meelevaldne (RKHKm 19.01.2001, [3-3-1-59-00](#), punkt 2). Haldusorgan peab määratlemata õigusmõiste sisustama, lähtudes konkreetsest olukorrast (RKHKm 14.10.2020, [3-19-882/22](#), punkt 23.4).

Kaalutusotsuse põhjendamisel, eriti aga juhtudel, kui tuginetakse määratlemata õigusmõistetele, peab haldusorgan esitama tavapärasest põhjalikumalt sisulise motivatsiooni, mis võimaldaks haldusakti adressaadil mõista akti sisu (RKHKo 06.11. 2002, [3-3-1-62-02](#), punkt 12).

² P. Varul jt. *Op. cit.*, lk 240.

³ H. Köhler. *Tsiviilseadustik. Üldosa*. – Tallinn: Juura, 1998, lk 56.

⁴ P. Varul jt. *Tsiviilõiguse üldosa*. – Tallinn: Juura, 2012, lk 239; *Tsiviilõiguse üldosa seadus. Kommenteeritud väljaanne*. – Tallinn: Juura, 2010, § 14, kamm 3.2.1, lk 61-62.

Määratlemata õigusmõiste tõlgendamist ja rakendamist saab kohus kontrollida (RKHKm 17.05.1999, [3-3-1-21-99](#), punkt 2).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Vallo Olle 693 8445
Vallo.Olle@oiguskantsler.ee